

“KADINLARA İŞSİZLİĞİ REVA GÖREN BU DÜZENİ DEĞİŞTİRECEĞİZ”

Röportaj

AYLİN NAZLIAKA

CHP Kadın Kolları Genel Başkanı
CHP PM Üyesi

CHP Kadın Kolları'nın düzenlediği Kadın İstihdamı Buluşması'nın amacı, etki alanı ve kapsamı nedir?

AYLİN NAZLIAKA: İktidara yürüyen bir parti olarak istihdam konusuna da odaklandık, çünkü yoksulluk ve işsizlik en çok kadınların hayatını etkiliyor. Kadınları istihdam dışına iten, kadınlara işsizliği reva gören bu düzeni değiştirmek için adım attık. Bu nedenle 3 Şubat 2022 tarihinde Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun katılımıyla “Kadın İstihdamı” konulu bir etkinlik düzenledik. Etkinliğimizde CHP MYK, PM üyeleri ve milletvekilleriyle, belediye başkanlarıyla, kadın muhtarlarla, sivil toplum kuruluşlarıyla ve meslek odalarının temsilcileriyle, Millet İttifakı'nın Kadın Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcıları'yla bir araya geldik. Tüm gün süren etkinliğimizde “Türkiye’de Kadının İstihdamdaki Yeri”, “Kayıtdışı İstihdamla Mücadele”, “Sağlık ve Sosyal Haklar Temelinde Kadın İstihdamı” başlıkları çerçevesinde kadın istihdamını ele aldık.

Amacımız, mevcut durumun analizi yapmak ve çözüm önerilerini konuşmaktır. Konunun uzmanlarından DİSK Genel Başkanı Arzu Çerkezoğlu, PERYÖN Yönetim Kurulu Başkanı Buket Çelebiöven, KA.DER Genel Başkanı Nuray Karaoğlu, Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Doç. Dr. Emel Memiş, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisti Prof. Dr. Bülent Gülçubuk, Derin Yoksulluk Ağı'nın Kurucusu Hacer Foggo, TTB Pandemi Çalışma Grubu Üyesi Dr. Arif Müezzinoğlu, EŞİK Platformu'ndan Özgül Kaptan, İzmir Köy-Koop Yönetim Kurulu Başkanı Neptün Soyer ve Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Başkan Vekili Aynur Dankaz, kadın istihdamına ilişkin görüşlerini ve analizlerini paylaştı.

Etkinliğimizde, pratikte yaşanan sorunlara da yer vermek istedik. “Sesimizi duyan yok,” diyen emekçi kadınları dinledik. Türkiye'nin çeşitli illerinden etkinliğe katılan kadınlar, işsizliğin hayatlarını nasıl etkilediğini ve kayıtdışı çalışmanın olumsuzluklarını anlattı.

Tarım emekçisi Türkan Oğuz, tarımsal üretimin bitmesi nedeniyle patates depolarında çalışmaya başladığını, hiçbir sağlık güvencesi olmadığını, 120 TL kazanabilmek için gece-gündüz çalıştığını anlattı. Oğuz, “120 TL ne ki? Hiçbir şey. Dört çocuğa mı bakacağız, evi mi geçindireceğiz? Bir nevi maden işçisi gibiyiz, yerin altındaki depolarda çalışıyoruz, hiç kimsenin bizden haberi yok. 13 yaşında işe başlıyoruz, 60 yaşına kadar karda, kışta çalışıyoruz. Kimse bir şey ekemez hâle getirildi. Şirketleştirildik, herkes şirketlere çalışıyor. Şirketler bizi görmüyor, hiç kimse bizi görmüyor. Kimse sigortanız var mı demiyor?”

Biz üreteceğiz ki, herkes yiyecek. Biz, herkes için çalışıyoruz. Soğuk havada çalışıyoruz. Kat kat giyiniyoruz ki, üşümeyelim. Eve geliyoruz, sıcağı görünce her yerimiz ağrıyor, ama doktora gidemiyoruz. Sağlık güvencemiz yok,” dedi.

Kocaeli Dilovası'ndaki Farplas Otomotiv'de sendikaya üye olduktan sonra Kod-29'la işten atıldığını söyleyen Zahide Söğüt, “Eşit işe, eşit ücret diyoruz, ama kadın çalışanlar her zaman daha düşük ücrete razı olmak zorunda. Biz, bunu kabul etmiyoruz. Biz, hakkımızı istemek için buradayız. Şu kıyafetimle kapı önü direnişindeydim. Herhangi bir hazırlık yapma gereği hissetmedim. Sesimi duyurmak için buradayım,” dedi.

Altı yaşında engelli bir çocuğu olduğunu belirten Gamze Mutlu, çocuğunun her şeyi gramla yediğini, devletin verdiği bakım ücretinin yetmediğini söyledi. Engelli çocuk annesi Lütfiye Şavlı, “Engelli çocuklarımız için sosyal yardım, bakım paralarımız yetersiz. Özel çocuk anneleri için sosyal güvence istiyoruz,” dedi.

Teoriyi ve pratiği bir araya getirdik, kadının çalışma hayatındaki yerini ve kayıtdışı istihdamın kadın üzerindeki etkisini konuştuk. Derinlikli ve kapsamlı bir çalışma oldu.

Kadın İstihdamı Buluşması, cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın ortadan kaldırılması, kadın haklarının korunması ve eşit ücret politikasının uygulanması amacıyla hangi çözüm önerilerini sunuyor?

AYLİN NAZLIAKA: Kadın İstihdamı etkinliğinde cinsiyete dayalı meslek ayrımcılığı gündeme geldiğinde CHP'li belediyelerin örnek uygulamaları anlatıldı. Belediyelerimizin toplumsal cinsiyet eşitliğini önceleyen istihdam politikalarından bahsedildi. Hemen hemen her iş kolunda kadın çalışan sayısı artırıldı. Artık iş makinelerinin kadın operatörleri, ağır vasıtaların kadın şoförleri, itfaiyenin kadın çalışanları var. Otobüs ve servis aracında şoförlük yapan kadınların sayısı hızla artıyor. Kadınlar vapurda kaptan, metro ve tramvayda vatman olarak başarıyla çalışıyor.

Belediyelerimizin örnek uygulamalarıyla gurur duyuyoruz. Elbette bu uygulamalar tek başına yeterli değil. Cinsiyetçi kodların kırılması ve cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın ortadan kaldırılması için mücadelemiz devam ediyor.

Diğer mücadele alanımız da “eşit değerde işe eşit ücret” konusunda. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), çalışma yaşamında ayrımcılığın önlenmesi ve eşitliğin sağlanması için yüzyılı aşkın süredir çalışıyor. ILO'nun 100 No'lu Eşit Ücret Sözleşmesi, 1951

yılında Uluslararası Çalışma Konferansı'nda üye devletlerle işçi ve işveren örgütlerinin temsilcileri tarafından kabul edildi. Böylece “eşit değerde işe eşit ücret”, temel bir insan hakkı ve çalışma standardı oldu.

ILO'nun Eşit Ücret Sözleşmesi, Türkiye tarafından 19 Temmuz 1967'de onaylanarak yürürlüğe girdi. BM'nin Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Türkiye tarafından 24 Temmuz 1985'te onaylandı ve “tazminatlar da dahil olmak üzere eşit ücret alma ve eşit değerde yapılan işe karşı eşit muamele görmeye birlikte işin niteliğinin değerlendirilmesinde eşit muamele görme hakkı” tanındı.

Anayasanın 10. maddesiyle iç mevzuatta da kanun önünde eşitlik ilkesi benimseniyor. “Aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmaz” hükmü, İş Kanunu’nda yer alıyor. Bütün bu haklara rağmen cinsiyete dayalı ücret farkı, ülkemizde kadınların en önemli sorunlarından biri olmaya devam ediyor. İktidara geldiğimizde yasalar ve sözleşmeler etkin şekilde kullanılacak. Kadınların en temel hakları lütuf olarak değil, hak olarak iade edilecek.

Etkinlikte emekçi kadınlar başta olmak üzere farklı sektörlerde çalışan kadınların ve engelli çocukları olan annelerin sorunları anlatıldı. Kadın yoksulluğuna ve güvencesizliğine odaklanacak, bu sorunlara etkin çözümler bulacak sosyal politikaların içeriği sizce nasıl olmalı?

AYLİN NAZLIKA: Etkinliğimizin sonunda istihdam konusunda bir yol haritası açıkladık. İktidara geldiğimizde, beş yılda 6 milyon kişiye istihdam olanağı yaratacağız, bunun 4 milyonu kadınlardan oluşacak. İstihdam konusundaki çalışmalarımızı güven veren, istikrarı sağlayan ve dört aşamadan oluşan bir stratejiyle hayata geçireceğiz. Birinci aşamada ülkemize demokrasiyi getireceğiz ve hukukun üstünlüğünü tesis edeceğiz. İkinci aşamada üreten bir Türkiye kuracağız. Üçüncü aşamada ürettiklerimizi hakça paylaşacağız. Dördüncü aşamada ekonomik kalkınmayı ve sürdürülebilirliği yapılandıracağız. Türkiye, çok zengin bir ülke. Ancak kaynaklar hakça bölüşülüyor. Hiçbir çocuğun yatağa aç girmedikleri bir Türkiye inşa edeceğiz. CHP Kadın Kolları’nın çözüm önerilerinden biri, Aile Destekleri Sigortası. Aile Destekleri Sigortası’nı her ilde, ilçede, mahallede anlatıyoruz ve olumlu geribildirimler alıyoruz.

BM Kadın Birimi, kadınların siyasi karar alma süreçlerindeki varlığını ve liderliğini güçlendirmek için üç yıl sürecek yeni bir projeye başladı. Bu kapsamda Türkiye siyasetinde kadın temsili oranını yükseltmek için neler yapılmalı?

AYLİN NAZLIKA: BM Kadın Birimi, İsveç hükümetinin mali desteğiyle üç yıl sürecek yeni bir projeye başladı. Proje, Türkiye’de kadınların siyaset ve özel sektörde karar alma mekanizmalarına katılımını ve liderliğini geliştirmeyi hedefliyor. Bu gelişmeleri yakından takip ediyoruz.

Nasıl takip etmeyelim ki, “şahsım” hükümeti dönemindeki adaletsizlikler, ekonomik kriz, artan işsizlik ve şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini daha da artırdı. Öyle ki, 1935 yılında parlamentoda kadın temsiliinde ikinci sırada olan ülkemiz, BM Kadın Birimi ve Parlamentolar Arası Birlik tarafından hazırlanan rapora göre 129. sıraya geriledi.

Parlamentoda kadın temsil oranı açısından Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü’ne üye olan 41 ülke arasında sonuncuyuz. Dünya Ekonomik Forumu’nun yayımladığı 2020 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi’ne göre, 156 ülke arasında 133. sıradayız. Bu dönem TBMM’de kadın milletvekili oranı %17.3. Bu oran Suudi Arabistan’da bile %20, Birleşik Arap Emirlikleri’nde %22.5. Sorunun çözümü, kadını hayatın her alanında güçlendirecek bütüncül politikalar üretmekten geçiyor. Bu da kadınların parlamentoda eşit temsiliyle mümkün olacaktır.

Biz de bu bilinçle büyük bir adım attık. Kadınların siyasette eşit temsiliyeti için hazırladığımız kanun değişikliği teklifimizi 8 Mart 2021 tarihinde TBMM Başkanlığı’na sunduk. Değişiklik teklifimiz, Siyasi Partiler Kanunu, Milletvekili Seçimi Kanunu, Mahalli İdareler, Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanunu’nu kapsıyordu. Kadın dernekleri ve kadın örgütleriyle birlikte yaptığımız çalışmalar neticesinde şekillenen bu teklif, denklik esasına dayanıyor, %50-50 temsil şartı koyuyordu.

Aynı zamanda kadın adayların listelerde seçilebilir yerlerde olması için fermuar sistemini, yani listelerin bir kadın, bir erkek olarak hazırlanmasını esas alıyordu. Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’nun ilk imzacı olduğu ve tüm milletvekillerimizin imzaladığı kanun teklifimiz, 30 Kasım 2021 tarihinde AKP ve MHP oylarıyla reddedildi. AKP ve MHP, kadınların siyasette eşit temsiline “hayır” dedi. Mücadelemizden asla vazgeçmeyeceğiz. İktidara geldiğimizde eşit temsil hakkını hayata geçireceğiz.

